

Forfatter: Ulfeldt, Leonora Christina

Titel: Udrag fra Jammers Minde

Citation: Ulfeldt, Leonora Christina: "Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer", i Ulfeldt, Leonora Christina: *Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer*, udg. af JOHS. BRØNDUM-NIELSEN ; C. O. BØGGILD-ANDERSEN , Rosenkilde og Bagger, 1949, s. 128. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-leonora01-shoot-idm140124512262256/facsimile.pdf> (tilgået 25. oktober 2021)

Anvendt udgave: Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer

Ophavsret Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen.](#)

Tegn dertil. Anna blev ved hendes *Propos*¹, undrede sig, at der kunde være saadanne forbandede Mennesker til, der vilde myre den gode Konge, gjorde det saa vidtløftig. Hender kunde ikke fattes Materia, thi hun begyndte altid paa det første igen; men endelig fik hun at høre op, eftersom hun talte ene og hverken af Cathrina eller af mig blev *interrompet*². Jeg stod op og begerte at have min Seng red, hvilket Cathrina stedse forrettede. Anna saa til Ljuset om Natten, thi hun var aarvaagner end Cathrina. Jeg læste for dennem i Annas Bog, befalede mig Gud og lagde mig til Søvn; men Søvnens var hel lise³, Røtterne derres Spadsørgang kunde mig vække, derres Mangfoldighed var stor. Sult gjorde dennem dristig, de aade af Ljuset, som det stod og brændte. Cathrina blev og samme Nat hel ilde tilpas, saa at det og min Søvn forhindrede.

Den 11. *Augusti* om Morgenen tilig kom Slosfogden efter Sædvane med sine Brændevins-*Complimenter*, ihvorvel de havde en Flaske fuld inde hos sig. Cathrina beklagede sig højlig, sagde ej i den beklemte Luft at kunne være; naar hun kom ind af Døren, var det, ligesom hun skulde kvæles; skulde hun endeligen være derinde i 8 Dage, saa var hun vis paa, at de bar hender død derud. Slosfogden havde sin Latter dermed. Kvinderne ginge bort, og han blev hos mig. Han helsede mig fra *General-Major* von Anfelt, som lod mig bede, at jeg vilde være „gutes Muts, es würde nu bald gut“⁴. Jeg svarte intet. Han spurte, hvorledes det var fat, om jeg havde sovet noget, svarte sig selver: „Jeg tænker, ikke meget“. Spurte, om jeg vilde have noget? Svarte sig atter selv: „Nej, jeg tror ikke, I begerer noget“. Derpaa gik han og nynnede noget for sig op og neder paa Gulvet, kom derefter for min Seng og sagde: „O, der liebe König, es ist doch ein frommer Herr. Gebet Euch zufrieden, er ist ein gnädiger Herr und hat allezeit viel von Euch gehalten. Ihr seid ein Frauens-Mensch, ein schwaches Werkzeug. Die arme Weibes-Bilder seind bald verführet. Man thut ihnen auch nicht

¹ Emne ² afbrudt. ³ let. ⁴ ved godt Mod, det blev nu snart godt.

gerne was, wann sie die Wahrheit bekennen. Die liebe Königinne, es ist doch eine liebe Königinne. Sie ist Euch nicht böse; ich weiss, wann sie die Wahrheit von Euch wüsste, sie sollte selbst für Euch bitten. Höret, wollet Ihr an die Königinne schreiben und ihr die Sache aus dem Grunde berichten und nichts, nichts verschweigen, so will ich Euch Dinten, Papier und Feder bringen. Ich begehre es, auf meine Seele, nicht zu lesen, nein, strafe mich Gott, wo ich darein sehen will; und auf dass Ihr's sollt gewisse sein, so will ich Euch Lack geben, Ihr könntet es versiegeln. Aber ich denke, Ihr habet wohl kein Pitschaft"¹. Eftersom jeg ganske intet hannem svarte, tog han paa min Haand og rusked noget hart ved den og sagde: „Höret Ihr nicht? Schlafet Ihr?“² Jeg hødte³ og slog op med Haanden, havde gerne givet hannem et Slag i Næsen, kaste mig om til Væggen. Han blev forført, at hans Forsæt hannem ej lykkedes, gik og knurrede for sig selver over en Time. Jeg kunde ingen Ord fatte uden disse: „Ja, ja, Ihr wollet nicht reden“⁴. Saa murmelte han noget imellem Tænderne. „Ihr wollet nicht antworten; nu, nu, man wird Euch lernen. Ja, so Gott, du skalt, so Gott⁵, fu, hum, hum, hum“. Det holdte han saa immer fort, indtil Rasmus Taarnegemmer kom og hviskede noget til hannem, saa han gik ud. Mig syntest, at der var En, som med hannem talte, og som jeg kunde mærke, maa det have været En, som spurte hannem, om Papiret og Blæk skulde opbringes, thi han svarte: „Nein, es ist nicht nötig; sie will nicht“⁶. Den anden sagde: „Sachte, sachte“. Slosfogden kunde ikke vel tale sagte, og hørte jeg, at han sagde: „Sie kann das nicht hören, sie liegt im Bette“⁷. Der

¹ O, den kære Konge, det er dog en from Herre! Giv Jer tilfreds, han er en meedig Herre og har altid holdt meget af Jer. I er et Kvindemenneske, et svagt Værktøj. De stakkels Kvindfolk er snart forførte. Man gør dem heller ikke gerne noget, naar de bekendt Sandheden. Den kære Dronning, det er dog en kær Dronning! Hun er ikke vred paa Jer, jeg veed et hvis hun vidste Sandheden om Jer, vilde hun selv bede for Jer. Her vil I skrive til Dronningen og berette hende Sagen fra Grund af og intet forby, saa vil jeg bringe Jer Blæk, Papir og Pen. Jeg begærer minsel ikke at læse det, nej, Gud straffe mig, om jeg vil se det; og for at I kan være sikker derpaa, saa vil jeg give Jer Lack, at I kan forsegle det. Men jeg tænker, I har vel intet Signat. ² Herer I ikke? Sovet I? ³ truede. ⁴ Ja, ja, I vil ikke tale. ⁵ I vil ikke svare; nu, nu, men vil lære Jer det. Ja, saagu', du skal, saagu'. ⁶ Nej, det er ikke nødvendigt; hun vil ikke. ⁷ Hun kan ikke høre det, hun ligger i Sengen.

han kom ind igen, murrede han atter for sig selver igen og stømpede paa¹, at jeg ikke vilde svare: han mente det saa godt, Dronningen var ikke saa ond, som jeg tænkte; gik saa og smaa-snakked, længtest fluks² efter Kvindernes Komme, gjorde aldrig andet end bad Rasmus se ud efter dennem. Omsider kom Rasmus og beretted, at nu gik de op af Kongens Trappe. Det varede endda vel hart ad en Time, førend de kom ind til mig og hannem forløste. Der Middags-Maaltid af dennem blev holden (thi min Mad var nogle faa Snitter Citron med Sukker), var Slosfogden ikke nær saa lystig, som han plejede, snakkede dog om adskilligt gammelt, som udi værende Tid³, han var Forerer⁴, passeret var; *retireerte* sig og snarere, end han var vant at gøre. Kvinderne, som igen bleve⁵, snakkede om adskillige *indifferente*⁶ Sager, hvortil jeg og stønnem et Ord sagde og dennem om Mand og Børn spurte. Anna læste i sin Bog nogle Bønner og Psalmer, saa at Dagen dermed gik hen indtil 4 Slet, da Slosfogden dennem udlukte. Han havde en Bog med sig tagen, udi hvilken han saa temmelig sagte udi læste, imidlertid han Vagten hos mig havde. Jeg var meget gerne dermed tilfreds Rolighed for hannem at have. Over Aftens-Maaltid begyndte Slosfogden iblandt anden Tale at sige til Kvinderne, at der var ført en Fange hid, som var en Fransos, han mindstet ikke ret hans Navn, sad og tygged paa Navnet, ligesom han ikke kunde komme derpaa: Karl eller *Char*, han vidste ikke, hvad han hedde, men han havde før været mange Aar i Danne-mark. Anna spurte, hvad det var for en? Han svarte, at det var saadan en, som skulde sjunge op⁷, dog vidste han ikke tilvisse, om han var her eller ikke. Der var aldeles intet om, han sagde det aleneste for at komme mig til at spørge eller fornemme, om det mig bedrøve kunde. Det var hannem uden Tvivel saaledes befalet, thi der han var borte, gav Anna sig i Tale med Cathrina om samme Karl, spurte endeligen mig ad, om vi havde en Fransos udi vorres Tjenneste? Jeg svarte, at vi havde flere

¹ mulskede over. ² meget. ³ i den Tid. ⁴ Fører. ⁵ blev tilbage. ⁶ ligegyldige. ⁷ bekendt.

end een. Hun spurte vidre, om der var en iblandt, som hedde Karl og havde tjent os længe? „Vi haver en Tjenner" (svarte jeg), „en Fransos, som hedder *Charles*, han haver tjent os længe". „Ja, ja" (sagde hun), „den er det; dog tror jeg ikke, at han end er her ankommen, men de søger efter hannem". Jeg sagde: „Da er han god at finde; han var til Bryg¹, der jeg drog derfra". Anna mente, at han med mig i Engeland værret havde, og sagde hun: „Den Karl ved meget, dersom de havde hannem". Jeg svarte: „Da var det at ønske, at de havde hannem for hans Videnskab Skyld". Der hun fornåm, at jeg mig ikke vidre eller mere om hannem bekymrede, slap hun den Snak og talte om min Søster Elisabeth Augusta, at hun gik hender hver Dag forbi; hun stod i henders Dør eller sad i Bistaget, hun helste hender, men aldrig spurte med et Ord om sin Søster, der hun dog vidste, at hun mig paa Taarnet betjente. Jeg mente, at Søster ikke vidste, hvorudi hun gjorde ilde eller vel. „Jeg kan ikke se" (sagde Anna), „at hun er bedrøvet". Jeg var udi Mening, at det mindste, man sig kunde bedrøve, var det bedste. Siden blev om andet Lapperi talt, og beslutted² jeg den Dags Aften med Læsning, befalede mig udi Jesu Vold og sov temmelig vel den Nat.

Den 12. *Augusti* gik forbi, foruden at noget synderligt passerte, andet end at Anna mig vilde bedrøve med det, hun sagde, at næst op til et Kammers blev gjort færdig; til hvem, vidste hun ikke; de ventede vist nogen derudi. Jeg kunde selver høre Murmestere arbejde. Samme Dag talte Cathrina om at have kendt mig udi Velstanden, velsignede mig tusinde Gange for det gode, jeg hender bevist havde. Jeg mindtest ej nogen Tid hender at have set. Hun sagde udi Prinsesse *Magdalena Sybillæ* Fadburstue at have tjent, og der jeg der Prinsessen opvartet havde³ og ligget paa Slottet, havde jeg dennem i Fadburstuen med en rund Drikkepenge foræret, hvoraf hun en Part nødt havde, som hun nu taknemmeligen ihukom. Jeg roste henders Nøjsomhed og Tanknemmelighed. Anna var med den Tale ikke tilfreds,

¹ i Brugge. ² sluttede. ³ havde gjort Prinsessen min Opvartning